

การพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
ทางการเรียนวรรณกรรมไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL)
DEVELOPMENT OF ANALYTICAL THINKING AND CRITICAL THINKING
ABILITIES IN THAI LITERATURE OF GRADE 9 STUDENTS BY USING
PROBLEM BASED LEARNING (PBL) TOGETHER
WITH COMMUNITY BASED LEARNING (CBL)

วสันต์ พันธวงศ์ และ ดนิตา ดวงวิไล

Wasan Pantawong and Dhanita Doungwilai

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Education, Khon Kaen University

E-mail: wasan.pa@kkumail.com

Received August 14, 2023; Revised August 24, 2023; Accepted December 28, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์ทางการเรียนวรรณกรรมไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) นักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ขึ้นไป และ 2) พัฒนาความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณญาณทางการเรียนวรรณกรรมไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) นักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ขึ้นไป กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านบาก 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 15 คน โดยการใช้แบบเจาะจง ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) แบบทดสอบท้ายวงจร แบบบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์และแบบทดสอบวัดความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางการเรียนวรรณกรรมไทยคิดเป็นร้อยละ 78.87 และนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 93.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) นักเรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณทางการเรียนวรรณกรรมไทยคิดเป็นร้อยละ 82.50 และนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 86.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

คำสำคัญ: ความสามารถในการคิดวิเคราะห์, ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ, การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL)

Abstract

This research aimed to 1) develop the critical thinking ability of Grade 9 students in learning Thai literature by using problem-based learning (PBL) together with community-based learning (CBL) that 80% of students passed the criteria of 75 percent or more, and 2) to develop critical thinking abilities in learning Thai literature for Grade 9 students using problem-based learning (PBL) together with community-based learning (CBL) that 80% of students pass the criteria of 75% or more. The target group is Grade 9 students at BanBak 2 School, under the Mukdahan Primary Educational Service Area Office, who are studying in the first semester of the academic year 2023, totaling 15 students chosen by purposive sampling. The research instruments were the lesson plans using the problem-based learning management system (PBL) together with community-based learning (CBL), the end of cycle test, recording form for students learning activities after the implementation of the lesson plans, student's learning behavior observation recording form, analytical thinking ability test and the critical thinking ability test. Quantitative data was analyzed by using the arithmetic mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.) and percentage (%). Qualitative data was analyzed by using content analysis. The results were summarized as follows: 1) The students had an of analytical thinking ability in learning Thai literature, representing 78.87 % and there were students who passed the criteria, representing 93.33 % which were higher than the defined criteria; 2) The students had an of critical thinking ability in learning Thai literature representing 82.50 % and there were students who passed the criteria, representing 86.67 % which were higher than the defined criteria.

Keywords: Analytical Thinking Ability, Critical Thinking Ability, Problem Based Learning (PBL) together with Community Based Learning (CBL)

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจุดมุ่งหมายของกระทรวงศึกษาธิการมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนเกิดการเรียนรู้โดยจะต้องฝึกทักษะกระบวนการคิด ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข การคิดเป็นกลไกของสมองที่เกิดขึ้นตลอดเวลา สามารถแบ่งการคิดได้เป็น 2 ระดับ คือ ระดับการคิดขั้นพื้นฐานและระดับการคิดระดับสูง ปัจจุบันมีการส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณเข้ามาเป็นกระบวนการตัดสินใจและการพิจารณาเหตุผลของเรื่องราวต่าง ๆ ในการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ทักษะการคิดในศตวรรษที่ 21 ทักษะที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking) เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดแก้ปัญหา หรือการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นความสามารถทางสติปัญญาของบุคคลในการแสวงหาข้อมูลโดยใช้การคิดในหลายขั้นตอนการ

เชื่อมโยงและการให้เหตุผล ในการจัดกระทำข้อมูล เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหา รวมทั้งการคิดที่มีความยืดหยุ่นมองเห็นได้หลากหลายแง่มุม ซึ่งอาจทำให้เกิดเป็นแนวคิดใหม่ นวัตกรรมใหม่ ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ (กมลพร ทองธิยะ และกิตติชัย สุธาสิโนบล, 2564)

การจัดการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมไทยในปัจจุบัน อาจจะจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลไม่ค่อยเป็นรูปธรรมมากนัก สอดคล้องกับผลการวิจัยสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนวรรณคดี ครูควรปลูกฝังกระบวนการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ได้อย่างมีเหตุผลตลอดจนสามารถนำแนวคิดไปใช้ในชีวิตประจำวันโดยนำสิ่งที่ได้เรียนมาเปรียบเทียบ เชื่อมโยงให้เข้ากับชีวิต วัย และประสบการณ์ของผู้เรียน เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วผู้เรียนก็จะเห็นความสำคัญของการเรียนวรรณคดีมากขึ้น เนื่องจากผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ฝึกทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล เพื่อนำไปสู่ข้อสรุป ในการแก้ไขปัญหาได้เป็นเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (กิ่งกาญจน์ บุรณสินวัณกุล, 2560) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม มีการวิเคราะห์เพื่อศึกษาข้อมูล แนวความคิด คุณค่าของงานประพันธ์และเพื่อความเพลิดเพลินที่ได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ค่านิยมขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีตและความงดงามของภาษา เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและภูมิใจ การพัฒนาการจัดการเรียนรู้วรรณกรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งจึงมีความสำคัญในปัจจุบัน

จากการสอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านบาก 2 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม นอกจากนี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านบาก 2 ปีการศึกษา 2564 มีผลลดลงจากปีการศึกษา 2563 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยลดลง 13.32 ซึ่งเป็นผลการประเมินระดับคุณภาพที่กำลังพัฒนาและไม่บรรลุเป้าหมายตามที่สถานศึกษาได้ตั้งไว้ สะท้อนให้เห็นว่าการเรียนการสอนยังมีจุดบกพร่องหลายประการ เนื่องจากกระบวนการเรียนรู้ขาดการส่งเสริมกระบวนการคิด การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นกระบวนการสร้างความรู้เป็นกระบวนการพัฒนาทางสติปัญญาที่ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่โดยอาศัยพื้นฐานความรู้เดิมที่มีอยู่ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนได้ประสบกับสภาพปัญหาจริง มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและเกิดการซึมซับประสบการณ์ใหม่ สามารถนำข้อมูลออกมาใช้ในการกระทำและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ (พระพันธ์วัฒน์ ธมมาวุฒโน (ภูมิรัง) และวิทยา ทองดี, 2565)

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เกิด การเรียนรู้จากการได้ปฏิบัติงานจากสถานการณ์จริงของชุมชน การศึกษาองค์กรในชุมชน นอกเหนือไปจากการเรียนในโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ ทางสังคม และความรับผิดชอบต่อสังคมให้กับนักเรียนและยังเป็นการส่งเสริมให้สถานศึกษามีอิสระในด้านวิชาการโดยมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนใน การพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นกลยุทธ์การสอนที่เชื่อมโยงเนื้อหาสาระในบทเรียนให้ สัมพันธ์กับชุมชน ผ่านการบูรณาการสาระความรู้ในหลายศาสตร์กับประเด็นปัญหาในโลกที่เป็นจริง และเป็นเรื่องใกล้ตัว ในชุมชนและสิ่งแวดล้อมของผู้เรียน เน้นทักษะการคิด การแก้ปัญหา เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติจริง มีการประเมินผลตามสภาพจริงโดยการมีส่วนร่วมจากผู้ที่เกี่ยวข้อง (กัญญาณัฐ สิมสวัสดิ์, 2565)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์และการคิดอย่างมี
วิจารณ์ญาณทางการเรียนวรรณกรรมไทยโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับ
ชุมชนเป็นฐาน (CBL) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ผู้เรียนสนใจจากแหล่งการเรียนรู้ที่
หลากหลายเกิดการสำรวจและสืบค้นข้อมูลเพื่อหาสาเหตุของปัญหาและนำไปสู่กระบวนการคิด
วิเคราะห์และคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ ประกอบด้วย ขั้นตอนหาปัญหา ขั้นทำความเข้าใจกับปัญหา
ขั้นดำเนินการศึกษาค้นคว้า ขั้นสังเคราะห์ความรู้ ขั้นสรุปและประเมินค่าของคำตอบและขั้นนำเสนอ
และประเมินผลงาน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีการเชื่อมโยงวิธีการเรียนรู้ใน
เนื้อหาวิชาที่เรียนเข้ากับแขนงวิชาต่างๆ และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์ทางการเรียนวรรณกรรมไทยของนักเรียนระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL)
นักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ขึ้นไป
2. เพื่อพัฒนาความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณทางการเรียนวรรณกรรมไทยของ
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชน
เป็นฐาน (CBL) นักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ขึ้นไป

การทบทวนวรรณกรรม

Bloom (1956) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ คือ ความสามารถในการมองเห็นรายละเอียดและ
จำแนกแยกแยะข้อมูล องค์ประกอบของสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุ เรื่องราว เหตุการณ์ต่าง ๆ จัดเป็น
หมวดหมู่ เพื่อค้นหาความจริงความสำคัญ โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้ การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์
ความสัมพันธ์ การวิเคราะห์หลักการ

Watson & Glaser (2006) กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณว่า คือ ทักษะที่โน้มน้าวต่อ
การพิจารณาด้วยความไตร่ตรองต่อปัญหา และประเด็นภายในขอบเขตของประสบการณ์ ความรู้ใน
วิธีการของการถาม และการให้เหตุผลอย่างมีตรรกะ และทักษะบางอย่างในการประยุกต์เข้ากับวิธีการ
เหล่านั้น โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้ การระบุข้อตกลงเบื้องต้น (Assumptions) การประเมินข้อโต้แย้ง
(Evaluation) การใช้เหตุผลเชิงนิรนัย (Deductions) การสรุปอ้างอิง (Inference) การตีความ
(Interpretation)

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) (2566) กล่าวว่า การเรียนวรรณกรรมไทยมีคุณค่าในทาง
ประเทืองปัญญาและพัฒนาคุณลักษณะด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ การคิด
สังเคราะห์ การคิดประเมินค่า และการคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งเกิดความซาบซึ้งและตระหนักคุณค่าของ
วรรณคดีไทยในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ฝึกทักษะการอ่าน การคิด และการอภิปราย
มีความเหมาะสมกับวัย ความสนใจ และศักยภาพของนักเรียน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
คือ กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้น ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ค้นหาคำตอบของ
ปัญหานั้นจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่หลากหลายและนำมาสรุปเป็นองค์ความรู้ที่เป็นคำตอบของปัญหา

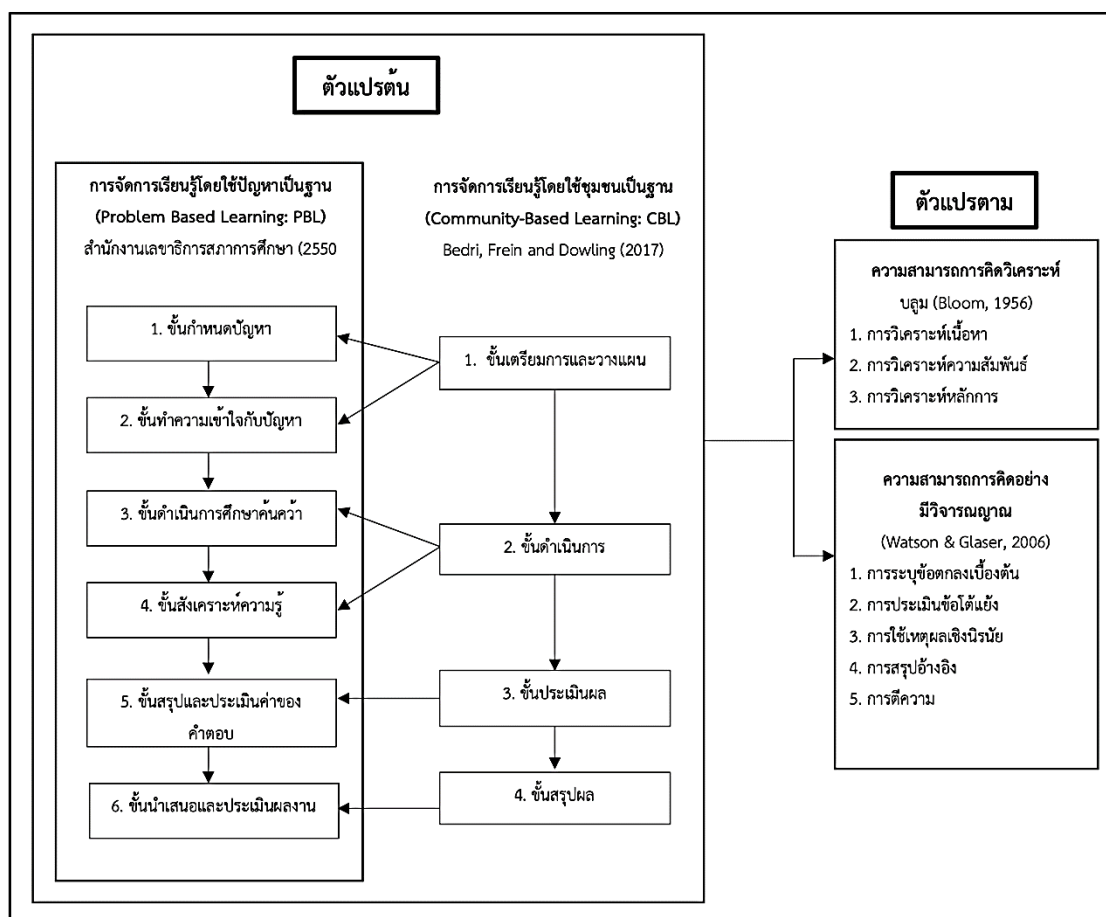

โดยมีองค์ประกอบ 6 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นกำหนดปัญหา ขั้นทำความเข้าใจกับปัญหา ขั้นดำเนินการศึกษาค้นคว้า ขั้นสังเคราะห์ความรู้ ขั้นสรุปและประเมินค่าของคำตอบ และขั้นนำเสนอและประเมินผลงาน

Bedri, Frein and Dowling (2017) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการศึกษาจากชุมชน เปิดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้หาความรู้และความหมายด้วยตนเอง โดยมีองค์ประกอบ 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นเตรียมการและวางแผน ขั้นดำเนินการศึกษา ขั้นประเมินผล และขั้นสรุปผล

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับ และตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางการเรียนวรรณกรรมไทยและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณทางการเรียนวรรณกรรมไทย รายละเอียดดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ (Kemmis and McTaggart, 1988) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามวงจร PAOR ได้แก่ การวางแผน (Planning) การดำเนินการ (Action) การสังเกตการณ์ (Observation) และการสะท้อนผลการปฏิบัติ และปรับปรุง (Reflection) โดยดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL)

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านบาก 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 15 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ควรได้รับการพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณทางการเรียนวรรณกรรมไทย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติการ และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการวิจัย ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) จำนวน 3 วงจรปฏิบัติการ วงจรปฏิบัติการละ 4 แผน รวมเวลา 12 ชั่วโมง ซึ่งผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 4.87 อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด วงจรปฏิบัติการที่ 2 มีค่าเฉลี่ย 4.89 อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด วงจรปฏิบัติการที่ 3 มีค่าเฉลี่ย 4.90 อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติการ ได้แก่ แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์ท้ายวงจร แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบบบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ และแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

2.1 แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์ท้ายวงจร ซึ่งเป็นแบบอัตนัยชนิดเขียนตอบลักษณะเป็นสถานการณ์ แบ่งเป็นแบบทดสอบย่อยท้ายวงจร วงจรละ 5 ข้อ มีทั้งหมด 3 วงจร รวมเป็น 15 ข้อ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ด้าน ตามแนวคิดของ (Bloom, 1956) ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์เนื้อหา 2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และ 3) การวิเคราะห์หลักการ ผลการหาประสิทธิภาพของแบบทดสอบ แสดงผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์ท้ายวงจร

แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์ท้ายวงจร				
วงจรที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ค่าความยากง่าย (P)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ค่าความเชื่อมั่น
1	0.80-1.00	0.47-0.73	0.27-0.40	0.75
2	0.60-1.00	0.47-0.67	0.27-0.53	0.74
3	0.60-1.00	0.53-0.80	0.27-0.53	0.79

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณญาณท้ายวงจรซึ่งเป็นแบบอัตนัยชนิดเขียนตอบลักษณะเป็นสถานการณ์ แบ่งเป็นแบบทดสอบย่อยท้ายวงจร วงจรละ 5 ข้อ มีทั้งหมด 3 วงจร รวมเป็น 15 ข้อ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ด้าน ตามแนวคิดของ (Watson & Glaser, 2006) ประกอบด้วย 1) การระบุข้อตกลงเบื้องต้น 2) การประเมินข้อโต้แย้ง 3) การใช้เหตุผลเชิงนิรนัย 4) การสรุปอ้างอิง และ 5) การตีความ ผลการหาประสิทธิภาพของแบบทดสอบ แสดงผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณญาณท้ายวงจร

แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณญาณท้ายวงจร				
วงจรที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ค่าความยากง่าย (P)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ค่าความเชื่อมั่น
1	0.60-1.00	0.47-0.73	0.27-0.67	0.76
2	0.80-1.00	0.53-0.73	0.27-0.80	0.78
3	0.60-1.00	0.60-0.80	0.27-0.67	0.81

3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการวิจัย ได้แก่

3.1 แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นแบบทดสอบอัตนัยชนิดเขียนตอบลักษณะเป็นสถานการณ์ จำนวน 6 ข้อ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ด้าน ตามแนวคิดของ (Bloom, 1956) ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์เนื้อหา 2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ 3) การวิเคราะห์หลักการ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.47-0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.27-0.67 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.76

3.2 แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นแบบทดสอบอัตนัยชนิดเขียนตอบลักษณะเป็นสถานการณ์ จำนวน 5 ข้อ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ด้าน ตามแนวคิดของ (Watson & Glaser, 2006) ประกอบด้วย 1) การระบุข้อตกลงเบื้องต้น 2) การประเมินข้อโต้แย้ง 3) การใช้เหตุผลเชิงนิรนัย 4) การสรุปอ้างอิง 5) การตีความ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.60-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.27-0.67 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.83

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการปฐมนิเทศนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) จากนั้นดำเนินการปฏิบัติตามแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 12 แผน 12 ชั่วโมง พร้อมกับเก็บข้อมูลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากเครื่องมือสะท้อนผลการปฏิบัติการ ประกอบด้วย แบบทดสอบความสามารถการคิดวิเคราะห์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณทางการเรียนวรรณกรรมไทยท้ายวงจรที่ 1-3 และประเมินผลการวิจัยด้วยแบบทดสอบความสามารถการคิดวิเคราะห์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณทางการเรียนวรรณกรรมไทย แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์ภายหลังการสอนเสร็จสิ้นทุกวงจรปฏิบัติการโดยใช้ค่าสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าร้อยละ (%) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/75

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณญาณภายหลังการสอนเสร็จสิ้นทุกวงจรปฏิบัติการโดยใช้ค่าสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าร้อยละ (%) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/75

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์ความสามารถการคิดวิเคราะห์การคิดอย่างมีวิจารณญาณทางการเรียนวรรณกรรมไทย โดยแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูแบบบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุปเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์ทางการเรียนวรรณกรรมไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) โดยนักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ทางสถิติความสามารถการคิดวิเคราะห์ทางการเรียนวรรณกรรมไทย

จำนวน นักเรียน (คน)	คะแนนที่ได้			จำนวนนักเรียน ที่ผ่านเกณฑ์		จำนวนนักเรียน ที่ไม่ผ่านเกณฑ์	
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่า S.D.	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
15	18.93	3.58	78.87	14	93.33	1	6.67

จากตารางที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์ทางการเรียนวรรณกรรมไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 18.93 คิดเป็นร้อยละ 78.87 ของคะแนนเต็ม และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณญาณทางการเรียนวรรณกรรมไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) นักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ทางสถิติความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณญาณทางการเรียน
วรรณกรรมไทย

จำนวน นักเรียน (คน)	คะแนนที่ได้			จำนวนนักเรียน ที่ผ่านเกณฑ์		จำนวนนักเรียน ที่ไม่ผ่านเกณฑ์	
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่า S.D.	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
15	16.50	2.45	82.50	13	86.67	2	13.33

จากตารางที่ 4 ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณญาณทางการเรียนวรรณกรรมไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.50 คิดเป็นร้อยละ 82.50 ของคะแนนเต็ม และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 86.67 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางการเรียนวรรณกรรมไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 18.93 คิดเป็นร้อยละ 78.87 ของคะแนนเต็ม และนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนกลุ่มเป้าหมายทุกคนได้รับการฝึกการคิดวิเคราะห์ทางการเรียนวรรณกรรมไทยโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) อย่างต่อเนื่อง ช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและจดจำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการคิดอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย สามารถใช้กลวิธีกระบวนการคิดในการแก้ไขปัญหาที่ประสบระหว่างการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถนำกระบวนการคิดวิเคราะห์ไปใช้ประโยชน์ทั้งในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและการดำรงชีวิตได้ สอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2560) กล่าวว่า การเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย โดยผู้สอนอาจนำผู้เรียนไปเผชิญสถานการณ์ปัญหาจริงหรือผู้สอนอาจจัดสภาพการณ์ให้ผู้เรียนเผชิญปัญหาและฝึกกระบวนการวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาพร้อมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในปัญหานั้นอย่างชัดเจน สอดคล้องกับ วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์ (2561) ได้ศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน (CBL) ซึ่งเป็นกลยุทธ์การสอนที่เชื่อมโยงเนื้อหาสาระในบทเรียนให้สัมพันธ์กับชุมชน เน้นทักษะการคิด การแก้ปัญหา เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติจริง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้และทักษะการคิดวิเคราะห์ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ได้ลงมือปฏิบัติกับเพื่อนร่วมชั้นมีความสามารถในการคิดในระดับที่ดีขึ้น ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดนิตา ดวงวิไล (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานผลการวิจัย พบว่า 1) ดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ มีค่าเท่ากับ 0.6194 คิดเป็นร้อยละ 61.94 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

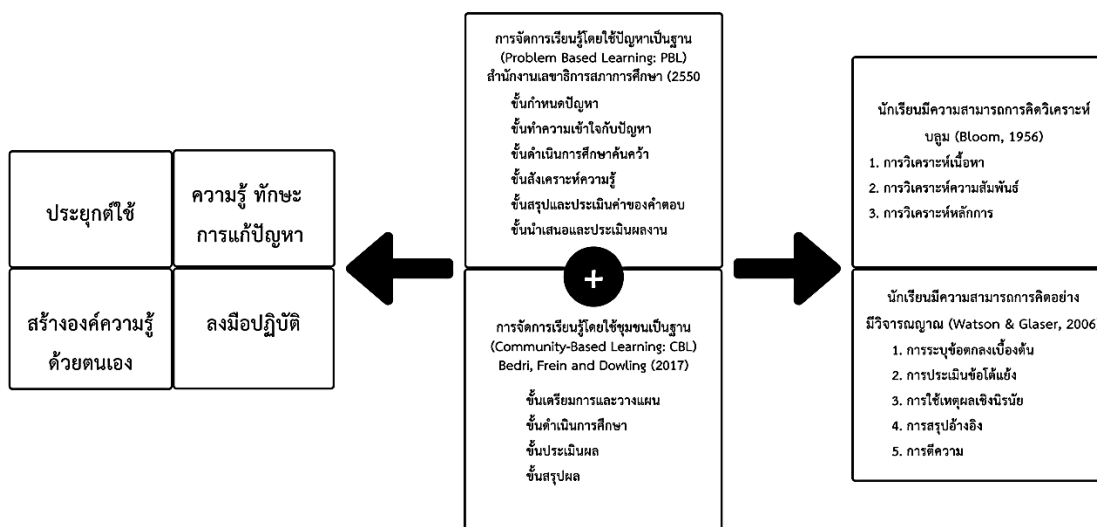

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณทางการเรียน วรรณกรรมไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.50 คิดเป็นร้อยละ 82.50 ของคะแนนเต็ม และนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 86.67 ของจำนวนนักเรียน ทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนกลุ่มเป้าหมายทุกคนได้รับการฝึกการ คิดอย่างมีวิจารณญาณทางการเรียนวรรณกรรมไทยโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) อย่างต่อเนื่อง ช่วยให้นักเรียนฝึกการคิดตามหลักและเหตุผลเพื่อนำไป พิจารณาข้อมูลให้ครบถ้วนทุกแง่มุมเพื่อประกอบการตัดสินใจและแก้ปัญหาทำให้เข้าใจสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น ในการหาความสมเหตุสมผลของข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับ ปทุมมา บำเพ็ญพาน (2560) กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณว่า เป็นกระบวนการคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ เกี่ยวกับข้อมูล เหตุการณ์ ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏเพื่อนำไปสู่การหาข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผล นอกจากนี้การคิด อย่างมีวิจารณญาณ ถือเป็นหนึ่งในสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน สอดคล้องกับ ดำรงศักดิ์ สุดเสน่ห์ (2561) กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นการคิดที่มีกระบวนการทางปัญญาอย่างเป็นระบบ โดยมี การคิดพิจารณา ไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลรอบด้านเพื่อการตัดสินใจ ซึ่งจะต้องอาศัยข้อมูลหลักฐาน ต่าง ๆ มาประกอบการคิดตัดสินใจที่กระทำกิจกรรมต่าง ๆ นำมาสู่การประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต และแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุดารัตน์ สันจรรรัตน์ และดุจดเดือน ไชยพิชิต (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความสามารถในการแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับผังกราฟิกของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัย พบว่า 1) นักเรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ร้อยละ 86.96 ของคะแนนเต็ม และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ประเมินร้อยละ 92.86 2) นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา ร้อยละ 87.32 ของคะแนนเต็ม และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ประเมินร้อยละ 92.86 ยังสอดคล้องกับนิภาพรรณ เจนสันติกุล (2564) ได้ศึกษากระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน : บทสะท้อนจากประสบการณ์และการเรียนรู้ พบว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มีทักษะการคิดวิเคราะห์และ นำเสนอแนวทางการแก้ไขอย่างมีวิจารณญาณ มีทักษะการสื่อสารและการนำเสนองานด้วยการนำเสนอ สามารถใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเรียนรู้ชุมชน เช่น โครงสร้างองค์กรชุมชน ประวัติศาสตร์ชุมชนและระบุ ข้อดี ข้อเสีย การนำไปใช้ของเครื่องมือได้อย่างเป็นระบบ ส่วนพฤติกรรมผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและ มีความสนใจมากขึ้นในการเรียนรู้และทำให้บรรยากาศการเรียนรู้มีความแตกต่างจากการฟังบรรยาย อย่างเดียวในชั้นเรียน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณทางการ เรียนวรรณกรรมไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็น ฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปตามรายละเอียด ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แสดงการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL)

จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่า การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหากระตุ้น และมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนกระบวนการคิดด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนรู้จักกระบวนการกลุ่ม ค้นหาวิธีแก้ปัญหาและค้นหาคำตอบจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ให้เกิดองค์ความรู้ที่หลากหลายส่งผลให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณทางการเรียนวรรณกรรมไทยได้รับความรู้ ทักษะการแก้ปัญหาจากการลงมือปฏิบัติ มีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

สรุป

การจัดดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณทางการเรียนวรรณกรรมไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. นักเรียนคะแนนความสามารถการคิดวิเคราะห์ทางการเรียนวรรณกรรมไทย คิดเป็นร้อยละ 78.87 และนักเรียนผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 93.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

เมื่อพิจารณาความสามารถการคิดวิเคราะห์ทางการเรียนวรรณกรรมไทยตามแนวคิด (Bloom, 1956) พบว่า ด้านที่มีร้อยละของคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเนื้อหา คิดเป็นร้อยละ 88.38 รองลงมา คือ ด้านความสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 77.63 และด้านที่มีร้อยละของคะแนนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านหลักการ คิดเป็นร้อยละ 71.38 ตามลำดับ

2. นักเรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณทางการเรียนวรรณกรรมไทย คิดเป็นร้อยละ 82.50 ของคะแนนเต็ม และนักเรียนผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 86.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

เมื่อพิจารณาความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณญาณทางการเรียนวรรณกรรมไทยแยกเป็นรายด้านตามแนวคิด (Watson & Glaser, 2006) ด้านที่มีร้อยละของคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการระบุข้อตกลงเบื้องต้น คิดเป็นร้อยละ 91.00 รองลงมา คือ การสรุปอ้างอิง คิดเป็นร้อยละ 85.75 การใช้

เหตุผลเชิงนิรนัย คิดเป็นร้อยละ 84.00 การประเมินข้อโต้แย้ง คิดเป็นร้อยละ 82.25 และด้านที่มีร้อยละของคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ การตีความ คิดเป็นร้อยละ 69.75 ตามลำดับ

สรุปได้ว่า การวิจัยครั้งนี้ สามารถพัฒนาการคิดวิเคราะห์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) ได้เป็นอย่างดี โดยนักเรียนเกิดทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง มีกระบวนการแก้ปัญหาต่าง ๆ ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาร่วมในการจัดการเรียนรู้ และสามารถปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังส่งผลต่อการเกิดทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณรวมทั้งได้ฝึกกระบวนการทำงานเป็นทีมอย่างเป็นระบบอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ครูควรแบ่งกลุ่มนักเรียนโดยความสามารถของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความหลากหลายทางความถนัดและความสนใจช่วยเหลือและเรียนรู้แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันทำให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และนักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

1.2 ครูควรเลือกสื่อการสอนที่ตรงกับความสนใจหรือประสบการณ์ของนักเรียนหรือสิ่งที่อยู่ในชุมชนใกล้ตัวนักเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลายและมีความหมาย

1.3 ครูควรบูรณาการออกแบบการเรียนรู้จากบทเรียนกับสิ่งที่อยู่ในชุมชนมาเป็นสื่อการเรียนรู้ในชั้นเรียน คอยให้คำแนะนำและสนับสนุนในการจัดการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับชุมชนเป็นฐาน (CBL) มาต่อยอดโดยการศึกษาแก่นักเรียนชั้นอื่น ๆ โดยเฉพาะชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.2 ควรออกแบบข้อสอบให้มีความหลากหลายนอกเหนือจากแบบอัตนัย เช่น ปรนัย ชนิดเลือกคำตอบ แบบเติมคำ การจับคู่ประเด็นสำคัญ เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์และคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กมลพร ทองธิยะ และ กิตติชัย สุธาสีโนบล. (2564). การพัฒนาการคิดขั้นสูง: ความสามารถทางสติปัญญาที่สำคัญในโลกยุค New Normal. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 19(2), 28-44.

กัญญาณัฐ สิมสวัสดิ์. (2565). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน: กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19. *วารสารวิจัยศรีล้านช้าง*, 2(6), 47-55.

กิงกาญจน์ บุณณสินวัฒนกุล. (2560). จะสอนวรรณคดีอย่างไรให้ผู้เรียนเกิดมโนทัศน์. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(4), 203-213.

ดนิตา ดวงวิไล. (2561). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 12(2), 417-426.

- ดำรงศักดิ์ สุดเสนห์. (2561). กระบวนการสร้างเสริมศักยภาพการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ตามธรรมชาติวิชาวิทยาศาสตร์ (รายงานการวิจัย). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- ทิตนา แคมมณี. (2560). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- นิภาพรณ เจนสันติกุล. (2564). กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน: บทสะท้อนจากประสบการณ์และการเรียนรู้. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มจร วิทยาเขตอีสาน*, 2(3), 78-85.
- ปทุมมา บำเพ็ญทาน. (2560). รูปแบบการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนรู้ศิลปะสมัยใหม่และร่วมสมัยของไทยในพิพิธภัณฑ์ศิลปะ (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา). กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระพันธวัฒน์ ธมวาทธน (ภูมิรัง) และวิทยา ทองดี. (2565). การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning). *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(1), 967-976.
- วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์. (2561). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน: กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ของครูในศตวรรษที่ 21. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 11(3), 179-191.
- สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.). (2566). *วรรณคดีและวรรณกรรม*. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3 การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.
- สุดารัตน์ สันจรรัตน์ และดุจเดือน ไชยพิชิต. (2564). การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความสามารถในการแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสารร้อยแก่นสารอะคาเดมี*, 6(7), 160-175.
- Bedri, Z, de Frein, R, and Dowling, G. (2017). Community-based learning: A prtmer. *Irish Journal of Academic Practice*, 6(1), Retrieved June 17, 2022 from <https://arrow.dit.ie/ijap/vol6/iss1/5>.
- Bloom, Benjamin, S. (1956). *Taxonomy of Educstion Objective Handbook i. Cognitive Domain*. New York: David Mackey.
- Kemmis, S. & McTaggart, R. (1988). *The Action Research Planner (3rd ed.)*. Geelong: Deakin University Press.
- Watson, G. and Glaser, E.M. (2006). *Watson-Glaser Critical Thinking Appraisal Manual: Form Ym and Zm*. New York: Harcourt Brace and World Inc.